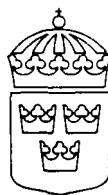


Regeringens proposition 1993/94:227



Frågor om offentlig upphandling

Prop.
1993/94:227

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 mars 1994

Carl Bildt

Anne Wibble
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att bestämmelser för upphandling av tjänster införs även vid upphandling inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationsområdena. Dessutom föreslås att Nämnden för offentlig upphandling ges rätt att inhämta alla nödvändiga upplysningar från upphandlande enheter.

Därutöver föreslås en del justeringar i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling med anledning av ändrade upphandlingsdirektiv.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext.	3
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Allmänna överväganden	16
4.1	Tjänsteupphandling inom försörjningssektorerna.	16
4.2	Uppgiftslämnande för statistikändamål.	17
4.3	Särskilt undantag avseende vissa upphandlingar	19
4.4	Nämnden för offentlig upphandling	19
5	Författningskommentarer	20
	Bilaga 1 Lagförslagen i promemorian	28
	Bilaga 2 Förteckning över remissinstanser	38
	Bilaga 3 Lagrådsremissens lagförslag	39
	Bilaga 4 Lagrådets yttrande	50
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1994.	52

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling¹

dels att 7 kap. 9-12 §§ skall betecknas 11-14 §§,

dels att 1 kap. 11 och 23 §§, 2 kap. 6, 8, 9 och 13 §§, 4 kap. 1, 4, 6, 8, 14 och 16 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 9 och 17 §§ samt rubriken till bilagan till lagen skall ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 7 kap. 9 och 10 §§ skall sättas närmast före 7 kap. 11 respektive 12 §.

dels att det lagen skall införas sju nya paragrafer, 1 kap. 26 §, 2 kap. 7a och 11a §§, 4 kap. 26 och 27 §§ samt 7 kap. 9 och 10 §§, av följande lydelse,

dels att fyra nya rubriker skall införas närmast före 1 kap. 26 §, 4 kap. 26 §, 4 kap. 27 § och 7 kap. 13 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

11 §

En enhet som avslutat en upphandling enligt bestämmelserna i 2, 3 eller 5 kap. skall inom 48 dagar därefter sända en annons till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer hur upphandlingen har avslutats. Annonsen får inte innehålla uppgifter vars publicering skulle strida mot något allmänt intresse eller motverka befogade affärs- eller konkurrensintressen.

Enheten skall också upprätta en rapport om den avslutade upphandlingen. Rapporten skall lämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet på dess begäran.

¹ Lagen omtryckt 1993:1468.

Rapporten skall innehålla uppgifter om

1. enhetens namn och adress och värdet av upphandlingen,

2. anbudsgivare eller anbuds-sökande som deltagit vid prövningen av anbud och anledningen till urvalet av anbudssökande,

3. anbudsgivare eller anbuds-sökande som inte vunnit framgång och anledningen till det,

4. vilken leverantör som fick upphandlingen och, i förekommande fall, hur stor del denne avser att lägga ut på någon annan, och

5. för förhandlad upphandling, anledningen till valet av det förfarandet.

23 §

Föreligger det fallet att en upphandlande enhet skall anta det anbud som har lägst anbudspris, får enheten förkasta anbud som den anser vara orimligt lågt, dock först sedan enheten begärt förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar. Förklaringen skall begäras skriftligt.

Om enheten valt ett dyrare anbud skall den vid varuupphandling ange skälen för sitt beslut i en rapport till EFTA:s rådgivande kommitté för offentlig upphandling. Om det är fråga om upphandling enligt 3 eller 4 kap. skall enheten dessutom avge en rapport till EFTA:s övervakningsmyndighet om vilka anbud som förkastats.

En upphandlande enhet får förkasta anbud som den anser vara orimligt lågt, dock först sedan enheten begärt förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

Om enheten förkastat ett anbud av det skälet att det bedömts vara orimligt lågt, skall enheten avge en rapport om sitt beslut till EFTA:s övervakningsmyndighet eller, om anbudet avgetts vid upphandling enligt 4 kap., lämna upplysningar om beslutet i meddelande om avslutad upphandling enligt 4 kap. 15 §.

Uppgiftslämnande för statistikändamål

26 § Att näringsidkare, kommuner och andra kan åläggas skyldighet att för statistikändamål lämna uppgifter beträffande offentlig upphandling följer av lagen

(1992:889) om den officiella statistiken.

2 kap. Varuupphandling

6 §

En upphandlande enhet som omfattas av GATT-överenskommelsen om statlig upphandling skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om sina upphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om sina upphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

7 a § En upphandlande enhet skall inom 15 dagar från det att begäran kommit in lämna upplysningar till varje anbudssökande eller anbudsgivare som så begär om varför hans ansökan eller anbud förkastats. Den vars anbud förkastats skall på begäran få veta vem som fick upphandlingen. Om enheten beslutat att inte avsluta en annonserad upphandling eller att göra om upphandlingen skall enheten på begäran lämna upplysningar till anbudsgivare eller anbudssökande om skälen för sitt beslut. Enheten skall underrätta Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer om sitt beslut.

8 §

Öppen upphandling skall användas om inte något annat upphandlingsförfarande får tillämpas enligt 9 eller 10 §.

Öppen eller selektiv upphandling skall användas om inte något annat upphandlingsförfarande får tillämpas enligt 9 eller 10 §.

9 §

Selektiv upphandling får användas om kostnaderna för övriga förfaranden inte står i skälig proportion till värdet av upphandlingskontraktet eller om det är motiverat

Om en upphandlande enhet väljer att använda selektiv upphandling får den i annonsen ange hur många leverantörer den avser att inbjuda att lämna anbud. Antalet

med hänsyn till varans karaktär eller om det finns andra särskilda skäl.

leverantörer skall avvägas med hänsyn till varans karaktär men måste uppgå till minst fem.

11 a § Om en upphandlande enhet väljer förhandlad upphandling utan föregående annonsering skall antalet anbudsgivare i förhandlingen inte vara mindre än tre, förutsatt att det finns ett tillräckligt antal lämpliga anbudsgivare.

Tidsfrister

13 §

Vid öppen upphandling skall tiden för mottagande av anbud vara minst 52 dagar från den dag då annonsen om upphandling avsändes.

En upphandlande enhet skall lämna ut förfrågningsunderlaget till en leverantör inom *fyra arbetsdagar* från det att underlaget har begärts. Ytterligare information skall lämnas senast sex dagar före anbudstidens utgång, om så har begärts i rimlig tid.

En upphandlande enhet skall lämna ut förfrågningsunderlaget till en leverantör inom *sex dagar* från det att underlaget har begärts. Ytterligare information skall lämnas senast sex dagar före anbudstidens utgång, om så har begärts i rimlig tid.

4 kap. Upphandling inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationsområdena

Tillämpningsområde

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid upphandling av *varor och byggentreprenader* som görs av en upphandlande enhet för sådan av enheten bedriven verksamhet som består av

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid upphandling som görs av en upphandlande enhet för sådan av enheten bedriven verksamhet som består av

1. drift eller tillhandahållande av fasta nät i syfte att betjäna allmänheten i fråga om transporter, distribution eller försörjning med dricksvatten, elektricitet, gas eller värme eller av leverans av sådana nyttigheter till fasta nät,

2. utnyttjande av mark- eller vattenområden för prospektering eller utvinning av olja, gas, kol eller andra fasta bränslen eller för tillhandahållande av terminaler, flygplatser eller hamnanläggningar,

3. drift av nät i syfte att betjäna allmänheten i fråga om transporter med järnväg, spårväg, tunnelbana, buss, trådbuss eller linbana,

4. drift eller tillhandahållande av ett allmänt telekommunikationsnät

eller tillhandahållande av en eller flera allmänna telekommunikations-tjänster.

Vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel innefattar termen "upphandlande enhet" alla företag över vilka staten, kommun, landsting eller kyrklig kommun direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande och företag som bedriver verksamhet enligt första stycket med särskilt tillstånd från en myndighet.

För upphandling av tjänster för verksamheter som avses i första stycket gäller, utöver detta kapitel, de bestämmelser till vilka hänvisas i 5 kap. 1 §.

4 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas av en upphandlande enhet som bedriver busstransportverksamhet som avses i 1 § första stycket 3 om även andra företag får bedriva sådan verksamhet inom samma geografiska område på samma villkor.

Bestämmelserna skall inte heller tillämpas av en enhet som tillhandahåller tjänster som avses i 1 § första stycket 4, om upphandlingen uteslutande syftar till att göra det möjligt för enheten att tillhandahålla en eller flera telekommunikationstjänster och även andra företag har rätt att inom samma geografiska område tillhandahålla samma tjänster på i stort sett samma villkor.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte heller tillämpas vid upphandlingar av varor eller byggentreprenader som görs för återförsäljning eller uthyrning om även andra företag har rätt att återförsälja eller hyra ut på samma villkor som den upphandlande enheten.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte heller tillämpas vid upphandlingar som görs för återförsäljning eller uthyrning om även andra företag har rätt att återförsälja eller hyra ut på samma villkor som den upphandlande enheten.

6 §

Om en upphandling av varor eller byggentreprenader innefattar tjänster som är nödvändiga för leveransen av varorna eller byggentreprenaderna skall dessa tjänster anses ingå i varu- eller byggentreprenadupphandlingen.

En upphandling som innefattar andra tjänster än sådana nödvändiga tjänster som avses i första stycket skall i sin helhet anses som en varuupphandling om varornas värde, inklusive värdet av tjänster som avses i första stycket, är större än värdet av andra tjänster som omfattas av upphandlingen.

En programvara för tjänster skall anses som en vara om den upp-

handlas av en enhet som bedriver verksamhet som avses i 1 § första stycket 4 och programvaran skall användas i verksamheten.

Tröskelvärden m.m.

8 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid sådan upphandling, vars värde exklusive mervärdesskatt uppgår till minst

- | | |
|--|--|
| 1. 400 000 ecu och gäller varor för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 1-3, | 1. 400 000 ecu och gäller varor <i>eller tjänster</i> för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 1-3, |
| 2. 600 000 ecu och gäller varor för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 4, | 2. 600 000 ecu och gäller varor <i>eller tjänster</i> för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 4, |
| 3. 5 000 000 ecu och gäller byggtreprenad. | |

Om en upphandling av tjänster görs genom en formgivningstävling skall 5 kap. 29 § tillämpas på tävlingen under förutsättning att den dels ingår i en upphandling av tjänster vars värde uppgår till minst något av de värden som nämns i första stycket 1 eller 2, dels görs för verksamhet som avses där. Bestämmelserna i 5 kap. 29 § skall också tillämpas på alla tävlingar vars sammanlagda prissumma uppgår till minst nämnda belopp.

Annonsering m.m.

14 §

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om varuupphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. I fråga om byggtreprenadupphandling skall enheten genom förhandsannonsering informera om upphandlingar som överstiger tröskelvärdet enligt 8 § 3 som enheten planerat och ange deras huvudsakliga art och

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om varu- och tjänsteupphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde *eller tjänstekategori enligt avdelning A i bilaga till denna lag*. I fråga om byggtreprenadupphandling skall enheten genom förhandsannonsering informera om upphandlingar som överstiger tröskelvärdet

omfattning. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

enligt 8 § 3 *första stycket* som enheten planerat och ange deras huvudsakliga art och omfattning. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

Inbjudan att lämna anbud får ske genom att ett meddelande på förhand annonseras enligt reglerna i 1 kap. 8-10 §§. I meddelandet skall anges dels att upphandling kommer att ske genom selektivt eller förhandlat förfarande utan ytterligare annonsering, dels att intresserade deltagare skriftligen skall anmäla sitt intresse. Innan den upphandlande enheten därefter påbörjar upphandlingen skall de som anmält intresse uppmanas att skriftligen bekräfta detta utifrån mer detaljerade upplysningar om upphandlingen.

Inbjudan att lämna anbud får ske genom att den upphandlande enheten i en annons tillkännager att den enligt 23 § upprättat och tillämpar ett särskilt system för urval av deltagare.

Val av upphandlingsförfarande

16 §

En upphandlande enhet skall använda något av de upphandlingsförfaranden som nämns i 1 kap. 5 § med föregående annonsering.

En upphandlande enhet får avstå från annonsering om

1. det vid en annonserad upphandling inte lämnats några anbud, under förutsättning att de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna kontraktsvillkoren inte väsentligt ändrats,

2. det som upphandlas avser forskning, utveckling eller experiment, under förutsättning att framställningen av varorna eller utförandet av byggtreprenaden inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. *varorna eller byggtreprenaden* av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillhandahållas av endast en viss leverantör,

3. *det som upphandlas* av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillhandahållas av endast en viss leverantör,

4. det är nödvändigt att genomföra upphandlingen, men synnerlig brådskas, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller kan hänföras till den upphandlande enheten, gör det omöjligt att hålla tidsfristerna vid öppen eller selektiv upphandling,

5. det är fråga om varuupphandlingskontrakt som gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser, och ett byte av leverantör skulle medföra anskaffning av varor som skulle vara tekniskt oförenliga med de först anskaffade eller leda till oskäligen tekniska svårigheter avseende drift och underhåll,

6. det är fråga om byggtreprenad *som* gäller tilläggsarbeten av den ursprungliga leverantören och som inte omfattas av det först avsedda projektet eller av en föregående upphandling, men som på grund av oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för arbetets utförande, under förutsättning att tilläggsarbetena inte utan tekniska eller ekonomiska olägenheter kan skiljas från det ursprungliga upphandlingskontraktet, eller att tilläggsarbetena är nödvändiga för att byggtreprenaden skall kunna slutföras,

7. upphandlingen vid byggtreprenad gäller nya arbeten som består enbart av en upprepning av arbeten ingående i ett projekt som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling och arbetena tilldelas samma leverantör som tidigare fått upphandlingskontraktet, om dessa nya arbeten beställs inom tre år efter det att det ursprungliga kontraktet slöts och värdet av de nya arbetena ingått i tröskelvärdeberäkningen och annonserats i samband med det ursprungliga projektet,

8. det gäller upphandling av varor som noteras och omsätts på en råvarumarknad,

9. det gäller avrop mot ett gällande ramavtal,

10. det erbjudit sig en möjlighet att göra särskilt förmånliga inköp av varor antingen genom att utnyttja tillfälliga erbjudanden att köpa till pris väsentligt under marknadsvärdet eller genom att köpa i samband med att en leverantör upphört med sin verksamhet eller trätt i likvidation eller försatts i konkurs eller varit föremål för liknande rättsligt förfarande,

11. det är fråga om upphandling som enligt tävlingsregler ansluter till en formgivningstävling och

6. det är fråga om byggtreprenad *eller tjänster* som gäller tilläggsarbeten *eller tilläggstjänster* av den ursprungliga leverantören och som inte omfattas av det först avsedda projektet eller av en föregående upphandling, men som på grund av oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för arbetets utförande, under förutsättning att tilläggsarbetena *eller tilläggstjänsterna* inte utan tekniska eller ekonomiska olägenheter kan skiljas från det ursprungliga upphandlingskontraktet, eller att tilläggsarbetena är nödvändiga för att byggtreprenaden skall kunna slutföras, *eller att tilläggstjänsterna är nödvändiga för att de ursprungliga tjänsterna skall kunna slutföras,*

7. upphandlingen vid byggtreprenad *eller tjänster* gäller nya arbeten *eller tjänster* som består enbart av en upprepning av arbeten *eller tjänster* ingående i ett projekt som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling och arbetena *eller tjänsterna* tilldelas samma leverantör som tidigare fått upphandlingskontraktet, om dessa nya arbeten *eller tjänster* beställs inom tre år efter det att det ursprungliga kontraktet slöts och värdet av de nya arbetena *eller tjänsterna* ingått i tröskelvärdeberäkningen och annonserats i samband med det ursprungliga projektet,

skall tilldelas vinnaren av tävlingen.

Om den tävling som avses i andra stycket 11 avslutats med att juryn bedömt att fler utföranden kan komma i fråga skall förhandlingen avse samliga bidrag.

Alternativa utföranden

26 § Om det i annonsen om upphandling angetts att det anbud kommer att antas som är det ekonomiskt mest fördelaktiga med hänsyn till samtliga omständigheter, får en upphandlande enhet även pröva anbud som innehåller ett alternativt utförande. En förutsättning är att enheten i annonsen upplyst om att den kommer att pröva anbud som innehåller alternativa utföranden och om de minimikrav som alternativa utföranden måste uppfylla.

Ett alternativt utförande får inte förkastas endast av det skälet att det är utformat enligt europeiska tekniska specifikationer eller enligt svensk standard som i huvudsak ansluter till europeiskt godtagan teknisk specifikation.

Bevarande av uppgifter

27 § En upphandlande enhet skall för varje upphandling bevara uppgifter om

1. skälen för de krav som enheten ställt på leverantörerna och för urvalet av dessa,

2. grunden för prövningen av anbud,

3. skälen för avstående av annonsering enligt 16 § andra stycket genom hänvisning till någon av punkterna i det stycket,

4. skälen för tillämpning av 1 kap. 13 §,

5. tillämpat undantag som avses i 4 kap. 5 §.

Uppgifterna skall bevaras i fyra år.

5 kap. Upphandling av tjänster

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på upphandling av sådana tjänster som inte omfattas av bestämmelserna i 2-4 kap. om tjänsterna är av det slag som avses i avdelning A i bilaga till denna lag. Vid upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan tillämpas 6 kap.

Detta kapitel gäller upphandling av tjänster av det slag som anges i avdelning A i bilaga till denna lag om tjänsterna inte omfattas av bestämmelserna i 2 och 3 kap. I fråga om upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och som görs för verksamheter som avses i 4 kap. 1 § första stycket tillämpas dock endast andra stycket denna paragraf samt 2 §, 3 § andra stycket, 5 § första meningen, 6, 7, 9 och 10 §§ detta kapitel. Vid upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan till denna lag tillämpas 6 kap.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas i fråga om

1. anskaffning av eller nyttjanderätt i vad form som helst till fastighet, byggnad eller annan egendom som utgör fast egendom eller tillhörighet till fastighet eller byggnad eller rättigheter av nu nämnt slag,
2. anskaffning, utveckling, produktion eller samproduktion av programmaterial eller sändningstid i etermedia,
3. telefoni, telex, radiotelefoni, personsökning eller satellittjänster,
4. skiljemanna- eller förlikningsuppdrag,
5. finansiella tjänster i samband med utgivning eller omsättning av värdepapper och andra finansiella instrument,
6. anställningsavtal,
7. forskning och utveckling i andra fall än då tjänsten endast gäller den egna verksamheten och helt finansieras av den upphandlande enheten,
8. verksamhet som rör förvaltning av statsskulden eller som avser tjänster från Sveriges riksbank.

6 kap. Upphandling som understiger de tröskelvärden som anges i 2-5 kap., m.m.

Krav som får ställas på leverantören

9 §

En leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling om han

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är

föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. är dömd för brott avseende yrkesutövningen enligt lagakraftvunnen dom,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende svenska skatter eller socialavgifter.

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket.

Innan ett skriftligt anbud antas skall den upphandlande enheten, om det inte är onödigt, kontrollera om leverantören är

1. registrerad i aktiebolags-, handels- eller föreningsregistret,

2. registrerad för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter, och

3. fri från skulder för svenska skatter och socialavgifter.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och *andra* styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och *tredje* styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

Upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

17 §

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får *en upphandlande enhet* göra sådana undantag från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga av hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får *regeringen besluta om* sådana undantag från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Regeringen får överlåta till en upphandlande enhet att själv besluta om sådana undantag som avses i första stycket.

7 kap. Överprövning, skadestånd, m.m.

Tillsyn

9 § *En särskild nämnd, Nämnden för offentlig upphandling, utövar*

tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag.

Vid sin tillsyn får nämnden inhämta alla nödvändiga upplysningar från upphandlande enheter.

Upplysningarna skall i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande enheten.

10 § *En upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som Nämnden för offentlig upphandling begär för sin tillsyn.*

Bilaga

Tjänster som avses i 5 kap.

Förteckning av tjänster

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994. De nya bestämmelserna, med undantag för 6 kap. 17 §, gäller inte för upphandlingar som påbörjats före den 1 juli 1994.

Genom lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU), som trädde i kraft den 1 januari 1994, har EG:s regler om den offentliga upphandlingen inom den inre marknaden införlivats med svensk rätt.

Lagen meddelades väsentligen till uppfyllande av Sveriges förpliktelser enligt EES-avtalet och ansluter i övrigt till de direktiv om offentlig upphandling som därutöver antagits inom EG. Inom EG har sedermera tre nya direktiv beslutats (93/36/EEG, 93/37/EEG och 93/38/EEG). Dessa direktiv har förts in i EES-avtalets bilaga XVI genom EES-kommitténs beslut den 21 mars 1994 och bör nu införlivas med svensk rätt.

De nya direktiven avser i huvudsak omtryck av gällande regler inom den inre marknaden. I samband med omtrycken har man dessutom vidtagit åtgärder för att göra reglerna mer enhetliga. Justeringarna har främst avsett varudirektiven (93/36/EEG), som har ändrats med utgångspunkt i direktiven för byggentreprenader (93/37/EEG). Därigenom har uppnåtts att förfarandena vid varuupphandling och upphandling av byggentreprenader har blivit likartade. Även i direktivet för upphandling inom försörjningssektorerna (93/38/EEG) har ändringar vidtagits. Dessa ändringar är av en större materiell betydelse, eftersom de innebär att upphandling av tjänster inom dessa sektorer nu direktivregleras. Vidare innehåller direktivet ett undantag för inköp av tjänster från s.k. anknutna företag.

Förslag till införlivande av de nya EG-reglerna har utarbetats inom Finansdepartementet i promemorian "Ändringar i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling på grund av ändrade upphandlingsdirektiv, m.m." I promemorian föreslås vidare att Nämnden för offentlig upphandling ges rätt att ta del av sådana handlingar hos upphandlande enheter som rör nämndens verksamhetsområde. Dessutom tas i promemorian upp en fråga om inhämtande av upplysningar för statistikändamål.

De lagförslag som lades fram i promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr 679/94).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 17 mars 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 3*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag till omformuleringar av lagtexten. Därutöver har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten och en övergångsbestämmelse tillförts.

4.1 Tjänsteupphandling inom försörjningssektorerna

Regeringens förslag: Regler om tjänsteupphandling inarbetas i 4 kap. LOU.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag. Dock lämnades en fråga öppen i promemorian, nämligen frågan om ett visst direktivbundet undantag för tjänsteupphandling från ett *anknutet företag* borde införlivas. I promemorians förstahandsförslag hade ett införlivande inte skett. I promemorians allmänna motivering lämnades emellertid ett förslag till hur ett införlivande skulle kunna formuleras.

Remissinstanserna: De remissinstanser som behandlat frågan har tillstyrkt förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Konkurrensverket* och *Sveriges Industriförbund*, har vidare pekat på betydelsen av att även undantaget införlivas och har ifrågasatt promemorians förstahandsförslag i den delen på den grunden att det är angeläget att det nationella och det internationella regelverket överensstämmer sinsemellan och att promemorians förstahandsförslag inte åstadkom sådan enhetlighet. *Svenska Kommunförbundet* anser att upphandling av tjänster från ett anknutet företag inte ännu bör omfattas av LOU och hänvisar till att det kan finnas behov av en övergångsperiod för denna konkurrensutsättning. *Stockholms läns landsting* anser att någon inskränkning av konkurrensen inte bör ske och således att undantaget inte bör införlivas med svensk rätt.

Skälen för regeringens förslag: Tjänsteupphandling bör ske i konkurrens och i de former som LOU föreskriver. Upphandling av tjänster inom försörjningssektorerna enligt 4 kap. LOU omfattas emellertid för närvarande inte av LOU. Regleringen i 4 kap. avser endast varor och byggtreprenader. Det är naturligt att med utgångspunkt i EG:s bestämmelser nu föra in regler om upphandling av tjänster även för försörjningssektorerna i 4 kap.

De tjänster det är fråga om är desamma som redan omfattas av LOU enligt en bilaga till lagen. Det gäller t.ex. underhåll av maskinutrustning, vissa transporttjänster, vissa telekommunikationstjänster, datatjänster, redovisning, konsulttjänster och fastighetsförvaltning. Regeringens förslag innebär således den nyheten att sådana tjänster kommer att omfattas av bestämmelserna i LOU också när de avser verksamhet som t.ex. staten eller en kommun driver inom områdena vatten- och energiförsörjning m.m.

Vad gäller undantaget för viss tjänsteupphandling anser vi att önskemålet om en effektiv upphandling väger tyngre än önskemålet om internationell anpassning. Visserligen är det av godo att följa det internationella regelverket, men vi kan inte se anledning att i detta fall låta införliva ett undantag som i praktiken är en lindring av upphandlings-

4.2 Uppgiftslämnande för statistikändamål

Regeringens förslag: LOU kompletteras med en bestämmelse om uppgiftslämnande för statistikändamål. Bestämmelsen innebär att sådant uppgiftslämnande görs enligt bestämmelserna i lagen (1992:889) om den officiella statistiken.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som behandlat frågan har tillstyrkt promemorians förslag. *Statistiska centralbyrån* delar uppfattningen att lagen om den officiella statistiken kan tillämpas, men påpekar att uppgiftslämnande från myndigheter normalt bygger på de regler som gäller för myndigheters biträde åt varandra och förutsätter att det kommer att gälla även i detta sammanhang.

Skälen för regeringens förslag: I samtliga de EG-direktiv som tidigare införlivats och även i de nu aktuella finns regler om lämnande av uppgifter för statistikändamål. Dessa har ännu inte införlivats. Den lämpligaste metoden att införliva reglerna är att i så hög grad som möjligt knyta an till ett redan befintligt system för ett sådant ändamål. Ett sådant system är tillgängligt i form av lagen (1992:889) om den officiella statistiken.

När det gäller offentlig upphandling skall på grund av EES-avtalet statistik lämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet ESA. Det är alltså fråga om statistik för internationell rapportering enligt 1 § andra stycket lagen om den officiella statistiken. I fråga om upphandlingar enligt 6 kap. LOU, som gäller upphandlingar under tröskelvärdena, är läget delvis ett annat eftersom de inte omfattas av internationellt grundade regler. EG-direktiven innehåller emellertid en viss uppgiftslämnarskyldighet även för sådana upphandlingar (t.ex. för GATT-myndigheter, jfr artikel 32.2 a i direktiv 93/36/EEG). Beträffande upphandlingar enligt 6 kap. är det huvudsakliga skälet för uppgiftslämnandet dock att allmän information skall kunna ges, vilket också täcks av nyssnämnda bestämmelse i lagen om den officiella statistiken.

Lagen om den officiella statistiken är tillämplig på uppgiftslämnande från näringsidkare och kommuner m.fl. Enligt 4 och 6 §§ denna lag skall uppgifter lämnas till den officiella statistiken om näringsverksamhet i fråga om beställningar, köp, försäljningar och leveranser av varor och tjänster. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar enligt 8 § andra stycket närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas samt om sättet och tiden för uppgiftslämnandet.

De uppgifter om offentlig upphandling som behöver lämnas för statistikändamål är visserligen tämligen omfattande, men ändå inte mer

detaljerade än att de kan omfattas av lagen om den officiella statistiken. Uppgifterna skall avse t.ex. antalet upphandlingar och deras värde samt nationaliteten hos de leverantörer vars anbud antagits. Uppgifter skall däremot inte lämnas om namn eller andra personliga förhållanden.

I LOU bör en bestämmelse som erinrar om lagen om den officiella statistiken föras in och där bilda en egen avslutande paragraf i 1 kap. Därutöver fordras särskilda föreskrifter meddelade med stöd av lagen om den officiella statistiken liksom en ändring i förordningen (1992:1668) om den officiella statistiken.

Det kan vidare nämnas att den första tidpunkt då Sverige skall lämna statistiska uppgifter till ESA är den 31 oktober 1995. Den statistiken skall avse upphandlingar som gjorts under år 1994, dvs. det första år då EES-avtalet gäller.

En upphandlande enhet kan enligt direktiven också vara skyldig att lämna mera detaljerade uppgifter i en *rapport* till ESA som ett led i ESA:s övervakning av EES-avtalets efterlevnad. I ett sådant fall rör det sig inte om ett uppgiftslämnande som kommer att ligga till grund för officiell statistik. För denna rapportering behövs egna bestämmelser som redan förts in i LOU.

Inte heller när det gäller upplysningar om upphandlingar enligt 4 kap. LOU skall uppgifter lämnas för den officiella statistiken. I de fallen föreskrivs i direktiven i stället att upphandlande enheter för varje upphandlingskontrakt skall *bevara* följande uppgifter, nämligen om

1. skälen för de krav som enheten ställt på leverantörerna och för urvalet av dessa,
2. grunden för prövningen av anbud,
3. skälen för avstående från annonsering enligt 4 kap. 16 § andra stycket LOU, genom hänvisning till någon av punkterna i det stycket,
4. skälen för tillämpning av 1 kap. 13 § LOU,
5. tillämpat undantag som avses i 4 kap. 5 § LOU.

Eftersom en bestämmelse som den nu skisserade inte avser den officiella statistiken kan en hänvisning till lagen om den officiella statistiken inte få avsedd verkan i det här fallet. Bestämmelsen bör därför införas som en särskild bestämmelse om bevarande av uppgifter för upphandling inom försörjningssektorerna och har därför en naturlig plats sist i 4 kap. LOU.

Regeringens förslag: Undantag från bestämmelserna i LOU av hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen beslutas av regeringen. Regeringen får överlåta till en upphandlande enhet att själv besluta om sådana undantag.

Skälen för regeringens förslag: All upphandling bör regleras så enhetligt som möjligt med huvudregeln om affärsmässighet som grund. Särlösningar kan emellertid vara motiverade exempelvis när det gäller upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket LOU, dvs. som gäller bl.a. upphandling av försvarsmateriel. Enligt vad som föreskrivs i 6 kap. 17 § LOU får undantag således göras om det är nödvändigt av hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen. De överväganden som det här gäller är av det slaget att de i princip bör göras av regeringen och inte av en myndighet. Undantagsbestämmelsen bör utformas i enlighet härmed. Samtidigt bör regeringen ha möjlighet att överlåta till en upphandlande enhet att för vissa situationer, t.ex. upphandlingsärenden som är av en mer rutinmässig karaktär, själv besluta om avsteg från lagens bestämmelser.

4.4 Nämnden för offentlig upphandling

Regeringens förslag: Nämnden för offentlig upphandling skall vid sin tillsyn över den offentliga upphandlingen få inhämta nödvändiga upplysningar hos upphandlande enheter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som behandlat frågan tillstyrker promemorians förslag. *Landstingsförbundet* och *Svenska kommunförbundet* betonar vikten av att hänsyn tas till den kommunala självstyrelsen.

Skälen för regeringens förslag: I prop. 1992/93:88 förutskickades (s. 44) att Nämnden för offentlig upphandling borde få möjlighet att, som ett led i sin tillsyn, granska de handlingar hos de upphandlande enheterna som rör upphandling. Nu bör ett lagförslag om detta läggas fram.

Nämnden bör inte ges rätt att ta del av den upphandlande enhetens samtliga böcker och affärshandlingar, utan endast de handlingar som avser en eller flera bestämda upphandlingar. Detta hänger vidare samman med den rätt att granska en medlemsstats uppfyllande av avtalet som ESA har. Sålunda får ESA under en pågående upphandling vända sig till staten med en begäran om åtgärd, om ESA för sin del anser att en klar och konkret överträdelse av avtalet har ägt rum eller kan befaras inträffa.

Staten har då att besvara de frågor ESA ställer. I den situationen är det angeläget att staten kan svara ESA så utförligt som möjligt och därför också angeläget att det finns en möjlighet att komma åt relevanta uppgifter.

I praktiken bör det ankomma på Nämnden för offentlig upphandling att för svensk del inhämta nödvändiga upplysningar.

Även utan att ett förfarande inleds av ESA är det dock angeläget att nämnden kan få tillgång till alla nödvändiga handlingar i ett upphandlingsärendet. Detta är ett naturligt inslag i den tillsynsuppgift som nämnden har, antingen det rör sig om rutinärenden på samma sätt som när t.ex. Riksrevisionsverket utför granskningar inom sitt ansvarsområde eller rena initiativärenden.

Beträffande uppgiftsskydd enligt sekretesslagen (1980:100) kan följande sägas. När det gäller inhämtande av uppgifter från upphandlande enheter som är myndigheter och dessa uppgifter är sekretessbelagda där gäller reglerna för överföring av sekretess i 13 kap. sekretesslagen. Om det är fråga om uppgifter från andra upphandlande enheter än myndigheter är det i första hand 8 kap. 6 § sekretesslagen om sekretess med hänsyn främst till skyddet för enskilds ekonomiska förhållanden som är av intresse. Enligt denna paragraf kan sekretess gälla i en statlig myndighets verksamhet som består i tillsyn med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt, under förutsättning att regeringen föreskriver det. Lagrummet bör göras tillämpligt på nämndens verksamhet genom en ändring i sekretessförordningen (1980:657).

5 Författningskommentarer

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

1 kap. Allmänna bestämmelser

11 §

Paragrafen har tillförts ett nytt andra stycke, som behandlar en ytterligare rapporteringsskyldighet till EFTA:s övervakningsmyndighet ESA. Rapporterna skall skickas till ESA på dess begäran. Denna rapporteringsskyldighet gäller för upphandlingar enligt 2, 3 och 5 kap. LOU. Anledningen till att den inte gäller för 4 kap. LOU är att det där redan finns en rapporteringsskyldighet enligt 4 kap. 15 §. Att den inte gäller för 6 kap. LOU beror på att det kapitlet innehåller i huvudsak nationellt grundade regler, vars tillämpning ESA inte har anledning att övervaka.

Det är angeläget att den upphandlande enheten känner till att det finns en rapporteringsskyldighet och fortlöpande dokumenterar sina åtgärder. Det finns annars risk för att enheten, när ESA begär rapport, inte kan lämna de uppgifter som begärs. Genom den föreslagna föreskriften kan

rapporteringskyldigheten antas komma att bli allmänt bekant för dem som arbetar med upphandling som avses i LOU. Prop. 1993/94:227

Bestämmelserna motsvarar artikel 7.3 i direktiv 93/36/EEG, artikel 8.3 i direktiv 93/37/EEG och artikel 12.3 i direktiv 92/50/EEG.

23 §

Bestämmelserna i 23 § har arbetats om. En upphandlande enhet har enligt *första stycket* rätt att förkasta anbud som den anser vara orimligt lågt, dock först sedan den begärt förklaring till anbudet och inte fått tillfredsställande svar. Möjligheten att förkasta orimligt låga anbud på detta sätt är oberoende av vilken grund för prövning av anbud som enheten angett att den skall tillämpa för upphandlingen.

I *andra stycket* anges en rapporteringsskyldighet av innebörd att den enhet som förkastat ett orimligt lågt anbud skall rapportera detta till ESA.

Paragrafen motsvarar artikel 27 i direktiv 93/36/EEG, artikel 30.4 i direktiv 93/37/EEG och artikel 37 i direktiv 92/50/EEG. Någon direktivmotsvarighet finns inte för försörjningssektorerna. I de fallen ingår en upplysning om förkastande av ett orimligt lågt anbud i den meddelandeskyldighet som finns enligt 4 kap. 15 § LOU.

26 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 4.2.

2 kap. Varuupphandling

Annonsering

6 §

Preciseringen av förhandsannonseringsskyldigheten till GATT-myndigheter har tagits bort i enlighet med artikel 9.1 i direktiv 93/36/EEG, som är en ändring av motsvarande artikel i direktiv 77/62/EEG i dess lydelse enligt direktiv 88/295/EEG.

7a §

I gällande ordning finns en skillnad mellan 2, 3 och 5 kap. LOU vad gäller upplysningsskyldigheten. Skillnaden är obefogad. I det nya varudirektivet har en motsvarande bestämmelse införts som redan finns beträffande upphandling av byggtreprenader och tjänster. Den nya

regleringen i 2 kap. 7a § LOU har formulerats på samma sätt som 3 kap. 11 § och 5 kap. 13 § LOU. Prop. 1993/94:227

Bestämmelsen motsvarar artikel 7 i direktiv 93/36/EEG.

8 §

Bestämmelsen kompletteras med orden "eller selektiv". Därmed uppnås det förenhetligande som avses med det nya varudirektivet. Bakgrunden är följande.

Artikel 6.2 i de hittills gällande varudirektiven, som innehöll en vägledning till när selektiv upphandling får användas, har upphävts. Anledningen till detta är att man därmed får motsvarande regler beträffande valet av upphandlingsförfarande i både varu- och byggdirektiven. Byggdirektiven ger emellertid inte någon särskild vägledning i valet mellan de två förfarandena. Därmed har nu de två direktiven blivit likalydande i valet mellan öppen och selektiv upphandling. Detta innebär att det nu inte längre skall föreligga någon särskilt angiven preferens mellan öppen och selektiv upphandling i nu avsedda fall. Valet av förfarande får göras på sedvanlig affärsmässig grund.

Det innebär vidare att gällande lydelse av 2 kap. 9 § LOU bör upphävas.

Den nya lydelsen av 2 kap. 8 § LOU motsvarar inte någon direktivbestämmelse, men avspeglar förhållandet att artikel 6.2 i direktiv 77/62/EEG inte har någon motsvarighet i direktiv 93/36/EEG.

9 och 11a §§

Eftersom hittills gällande 2 kap. 9 § LOU ändras enligt vad som ovan sagts ersätts lydelsen av bestämmelsen med en ny lydelse, som innebär motsvarande krav på antalet deltagande leverantörer enheten avser att inbjuda till anbudsgivning. Bestämmelsen är likalydande med de som gäller för upphandling av byggentreprenader och tjänster (3 kap. 13 § respektive 5 kap. 15 § LOU).

Den nya 11a § LOU innehåller en motsvarande bestämmelse vid valet av antalet leverantörer vid förhandlad upphandling. Bestämmelsen är likalydande med de som gäller för upphandling av byggentreprenader och tjänster (3 kap. 16 § respektive 5 kap. 18 § LOU).

Den nya lydelsen av 2 kap. 9 § LOU motsvarar artikel 19.2 i direktiv 93/36/EEG. Den nya 11a § motsvarar artikel 19.3 i direktiv 93/36/EEG.

13 §

I 93/36/EEG har nu de olika tidsfristerna för utlämnande av förfrågningsunderlag respektive ytterligare information likformats i förhållande till direktiven för upphandling av byggtreprenader och tjänster. Genom direktivändringen har de två tidsfristerna ändrats till att vara sex dagar i båda fallen, i stället för fyra arbetsdagar respektive sex dagar (jfr 2 kap. 13 § andra stycket LOU).

Den nya lydelsen motsvarar artikel 10.2 och 10.3 i direktiv 93/36/EEG.

4 kap. Upphandling inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationsområdena

Tillämpningsområde

1 §

I *första stycket* har orden "varor och byggtreprenader" tagits bort. Bestämmelserna i kapitlet är därmed nu tillämpliga "vid upphandling som görs..." för någon av de verksamheter som avses i andra stycket. När därmed termen "upphandling" används utan närmare precisering har termen den betydelse som anges i 1 kap. 5 § LOU. I definitionsbestämmelsen anges även tjänster.

I paragrafen införs vidare ett nytt *tredje stycke*. Stycket innehåller, enligt vad Lagrådet förordat, en hänvisning till 5 kap. 1 §, som i sin tur innehåller en uppräkningslista av vilka bestämmelser i det kapitlet som skall tillämpas i fråga om tjänsteupphandling enligt 4 kap.

4 §

Tredje stycket har ändrats på motsvarande sätt som 1 § första stycket.

Bestämmelsen motsvarar artikel 7 i direktiv 93/38/EEG.

6 §

I denna paragraf har tredje stycket upphävts. Anledningen är att den specialbestämmelsen inte längre återfinns i 93/38/EEG. Det kommer i fortsättningen inte att spela någon roll till vad man hänför den programvara för tjänster ("software services") som avsågs i tidigare lydelse, eftersom nu även tjänster innefattas i 4 kap. LOU och varor och tjänster har gemensamt tröskelvärde.

8 §

I *första stycket* har tjänster införts vad gäller de två tröskelvärden som nämns först i bestämmelsen.

Det nya *andra stycket* avser särskilda beräkningsgrunder i de fall formgivningstävling anordnas.

Bestämmelserna motsvarar artikel 14.1 och art. 23 i direktiv 93/38/EEG.

Annonsering m.m.

14 §

Bestämmelsen om förhandsannonsering har gjorts tillämplig även på tjänsteupphandling, varvid uppdelningen på tjänstekategorier görs med utgångspunkt i bilagan till lagen, dock endast A-tjänster.

Bestämmelsen motsvarar artikel 22.1 c i direktiv 93/38/EEG.

Val av upphandlingsförfarande

16 §

Bestämmelserna i andra stycket har kompletterats så att tjänsteupphandling ingår i uppräknningen av de situationer då man får förhandla utan att dessförinnan ha annonserat. Vidare har paragrafens andra stycke fyllts på med en punkt 11 som avser upphandling som följer på en formgivningstävling.

Bestämmelserna motsvarar artikel 20 i direktiv 93/38/EEG. Tillägget för formgivningstävlingar finns i artikel 20.2.1.

Alternativa utföranden

26 §

Paragrafens motsvarighet har funnits i de tidigare direktiven 90/531/EEG och har överförs till de nya direktiven. Den har emellertid inte tidigare återgetts i 4 kap. Den motsvarar vad som gäller för alternativa utföranden i övriga kapitel.

Bestämmelserna motsvarar artikel 34.3 och 34.4 i direktiv 93/38/EEG.

27 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 4.2.

5 kap. Upphandling av tjänster

1 §

Första stycket har omformulerats i enlighet med vad Lagrådet föreslagit. Av första meningen framgår att kapitlet gäller upphandling av A-tjänster, som inte omfattas av bestämmelserna i 2-3 kap. LOU. För B-tjänster gäller, som tidigare, hänvisningen till 6 kap. i sista meningen första stycket. I den nya andra meningen i första stycket, till vilket hänvisas i 4 kap. 1 § LOU, anges särregler för upphandling av A-tjänster inom försörjningssektorerna.

Genom hänvisningen till andra stycket denna paragraf kommer de undantag som gäller för tjänsteupphandling att bli tillämpliga även för tjänsteupphandling inom försörjningssektorerna. Vidare kommer därigenom den bilaga som finns till lagen att hänvisningsvis bli tillämplig även för klassificeringen av tjänster inom försörjningssektorerna. Även undantaget i 5 kap. 2 § LOU görs tillämpligt. Vad gäller 5 kap. 3 § LOU har endast andra stycket gjorts tillämpligt. Det beror på att första stycket ger företräde för 5 kap. LOU i de fall en upphandling av både varor och tjänster värdemässigt överväger till tjänsternas fördel. Genom att 4 kap. LOU nu blir tillämpligt även på tjänster kan en sådan presumtion för 5 kap. inte gälla för tjänsteupphandling enligt 4 kap. LOU. Upphandlingens värde enligt 4 kap. LOU skall beräknas efter dess sammanlagda värde om den avser både varor och tjänster.

I 5 kap. 3 § andra stycket LOU finns en bestämmelse om hur en uppdelning mellan A- och B-tjänster skall bedömas. Eftersom den uppdelningen har betydelse för två nivå-tillämpningen som nu införs även för tjänsteupphandling inom försörjningssektorerna görs den hänvisningsvis tillämplig på upphandling enligt 4 kap. LOU.

Vidare görs reglerna för beräkning av tjänstekontraktens värde (5 kap. 5 § första meningen, 6, 7, 9 och 10 §§) tillämpliga för tjänsteupphandling inom försörjningssektorerna. Anledningen till att endast 5 kap. 5 § första meningen LOU gjorts tillämplig är att någon regel om hänsynstagande till uppdelning av tjänstekontrakt inte återfinns i 93/38/EEG.

Reglerna för formgivningstävlingar omfattas inte av uppräknningen, eftersom dessa tävlingar redan behandlats i 4 kap. LOU genom det nya andra stycket i 4 kap. 8 § LOU.

Hänvisningen till 5 kap. 1 § andra stycket LOU motsvarar artikel 1.4 c (i)-(vi) första stycket i direktiv 93/38/EEG. Hänvisningen till 5 kap. 2 § LOU motsvarar artikel 11 i direktiv 93/38/EEG. Hänvisningen till

5 kap. 5 § första meningen och 6, 7, 9, 10 §§ LOU motsvarar artikel 14.2-7 och 9-12 i direktiv 93/38/EEG. Prop. 1993/94:227

6 kap. Upphandling som understiger de tröskelvärden som anges i 2-5 kap., m.m.

Krav som får ställas på leverantören

9 §

I sista stycket har en felaktig hänvisning rättats.

Upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

17 §

Första stycket har ändrats så att det är regeringen som beslutar om undantag på de i bestämmelsen angivna skälen, inte den upphandlande enheten.

I *andra stycket* ges en möjlighet för regeringen att överlåta sin beslutanderätt till den upphandlande enheten.

7 kap. Överprövning, skadestånd, m.m.

Tillsyn

9 §

I *första stycket* slås fast att det är Nämnden för offentlig upphandling som utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag.

I *andra stycket* ges nämnden rätt att inhämta upplysningar. Nämndens rätt att begära upplysningar är avhängig av att rätten utövas vid fullgörandet av nämndens tillsyn över den offentliga upphandlingen. Det inhämtande som avses skall gälla alla nödvändiga upplysningar som behövs för tillsynsfunktionen.

I *tredje stycket* anges att upplysningarna i första hand skall inhämtas genom skriftligt förfarande. Nämnden ges dock möjlighet att på grund av brådska m.m. i stället inhämta upplysningarna genom besök på platsen.

De tillsynsbefogenheter som nu ges nämnden kan bedömas tillräckliga åtminstone inledningsvis. Det kan vidare förutsättas att det inte kommer att stöta på några särskilda svårigheter för nämnden att få ta del av de upplysningar man begär. Det kan vidare vara värdefullt om nämnden inom sin egen organisation diskuterar ämnet och fastställer principiella regler för vilka upplysningar man generellt har anledning att inhämta.

Vilka ytterligare upplysningar man behöver åligger det nämnden att avgöra från fall till fall. Prop. 1993/94:227

Det kan här nämnas att ESA redan har tillskrivit regeringen (Finansdepartementet) med begäran om upplysningar i ett visst fall och att enheten i fråga omedelbart kunde tillhandahålla relevant information som sedan kunde vidarebefordras till ESA. Det finns anledning att förutsätta att den typ av uppgiftslämnande som här avses kommer att kunna fungera lika friktionsfritt även i fortsättningen.

10 §

I denna bestämmelse åläggs upphandlande enhet att tillhandahålla de uppgifter nämnden begär. Även här görs en begränsning till det ändamål som avses i 9 §.

Bilagan

Eftersom de tjänster som förtecknas i bilagan numera inte längre kommer att gälla endast för 5 kap. har rubriken till bilagan ändrats.

Ikraftträdande

Bestämmelsen motsvarar den ikraftträdandebestämmelse som gäller för grundförfattningen (SFS 1992:1528) och har samma innebörd (se prop. 1992/93:88 s. 106). Emellertid har ett undantag gjorts för den nya lydelsen av 6 kap. 17 § LOU, vilket innebär att regeringen från den 1 juli 1994 har att besluta om de undantag som bestämmelsen avser även i de fall upphandlingen i fråga påbörjats före den 1 juli 1994.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling¹

dels att 1 kap. 11 §, 2 kap. 8-9 och 13 §§, 4 kap. 1, 4, 6, 8, 14 och 16 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i 1 kap. skall införas en ny paragraf, 26 §, i 2 kap. skall införas två nya paragrafer, 7a och 11a §§ och i 4 kap. skall införas två nya paragrafer, 26 och 27 §§, av följande lydelse,

dels att en tre nya underrubriker skall införas närmast före 1 kap. 26 §, 4 kap. 26 § och 27 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

11 §

En enhet som avslutat en upphandling enligt bestämmelserna i 2, 3 eller 5 kap. skall inom 48 dagar därefter sända en annons till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer hur upphandlingen har avslutats. Annonsen får inte innehålla uppgifter vars publicering skulle strida mot något allmänt intresse eller motverka befogade affärs- eller konkurrensintressen.

Enheten skall också upprätta en rapport om den avslutade upphandlingen. Rapporten skall lämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet på dess begäran. Rapporten skall innehålla följande uppgifter, nämligen

1. enhetens namn och adress och värdet av upphandlingen,

2. anbudsgivare eller anbudssökande som deltagit vid anbudsprövningen och anledningen till urvalet av anbudssökande,

3. anbudsgivare eller anbudssökande som inte vunnit framgång och anledningen till det,

4. vilken leverantör som fick upphandlingen och, i förekommande fall, hur stor del han avser att lägga ut på någon annan, och

¹ Lagen omtryckt 1993:1468.

5. för förhandlad upphandling, anledningen till valet av det förfarandet.

Uppgiftslämnande för statistikändamål

26 § Bestämmelser för meddelande av uppgifter för statistikändamål finns i lagen (1992:889) om den officiella statistiken.

2 kap. Varuupphandling

7 a § En upphandlande enhet skall inom 15 dagar från det att begäran kommit in lämna upplysningar till varje anbudssökande eller anbudsgivare som så begär om varför hans ansökan eller anbud förkastats. Den vars anbud förkastats skall på begäran få veta vem som fick upphandlingen. Om enheten beslutat att inte avsluta en annonserad upphandling eller att göra om upphandlingen skall enheten på begäran lämna upplysningar till anbudsgivare eller anbudssökande om skälen för sitt beslut. Enheten skall underrätta Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer om sitt beslut.

8 §

Öppen upphandling skall användas om inte något annat upphandlingsförfarande får tillämpas enligt 9 eller 10 §.

Öppen eller selektiv upphandling skall användas om inte något annat upphandlingsförfarande får tillämpas enligt 9 eller 10 §.

9 §

Selektiv upphandling får användas om kostnaderna för övriga förfaranden inte står i skälig proportion till värdet av upphandlingskontraktet eller om det är motiverat med hänsyn till varans

Om en upphandlande enhet väljer att använda selektiv upphandling får den i annonsen ange hur många leverantörer den avser att inbjuda att lämna anbud. Antalet leverantörer skall avvägas med

karaktär eller om det finns andra särskilda skäl.

hänsyn till arten av det arbete som skall utföras men måste uppgå till minst fem.

11 a § Om en upphandlande enhet väljer förhandlad upphandling utan föregående annonsering skall antalet anbudsgivare i förhandlingen inte vara mindre än tre, förutsatt att det finns ett tillräckligt antal lämpliga anbudsgivare.

Tidsfrister

13 §

Vid öppen upphandling skall tiden för mottagande av anbud vara minst 52 dagar från den dag då annonsen om upphandling avsändes.

En upphandlande enhet skall lämna ut förfrågningsunderlaget till en leverantör inom *fyra arbetsdagar* från det att underlaget har begärts. Ytterligare information skall lämnas senast sex dagar före anbudstidens utgång, om så har begärts i rimlig tid.

En upphandlande enhet skall lämna ut förfrågningsunderlaget till en leverantör inom *sex* dagar från det att underlaget har begärts. Ytterligare information skall lämnas senast sex dagar före anbudstidens utgång, om så har begärts i rimlig tid.

4 kap. Upphandling inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationsområdena

Tillämpningsområde

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid upphandling av *varor och byggtreprenader* som görs av en upphandlande enhet för sådan av enheten bedriven verksamhet som består av

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid upphandling som görs av en upphandlande enhet för sådan av enheten bedriven verksamhet som består av

1. drift eller tillhandahållande av fasta nät i syfte att betjäna allmänheten i fråga om transporter, distribution eller försörjning med dricksvatten, elektricitet, gas eller värme eller av leverans av sådana nyttigheter till fasta nät,

2. utnyttjande av mark- eller vattenområden för prospektering eller utvinning av olja, gas, kol eller andra fasta bränslen eller för tillhandahållande av terminaler, flygplatser eller hamnanläggningar,

3. drift av nät i syfte att betjäna allmänheten i fråga om transporter med järnväg, spårväg, tunnelbana, buss, trådbuss eller linbana,

4. drift eller tillhandahållande av ett allmänt telekommunikationsnät eller tillhandahållande av en eller flera allmänna telekommunikationstjänster.

Vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel innefattar termen "upphandlande enhet" alla företag över vilka staten, kommun, landsting eller kyrklig kommun direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande och företag som bedriver verksamhet enligt första stycket med särskilt tillstånd från en myndighet.

Vid upphandling av tjänster för verksamheter som avses i första stycket skall följande bestämmelser i 5 kap. tillämpas: 1-2 §§, 3 § andra stycket, 5 § första meningen, 6-7 §§, 9 och 10 §§ och, i förekommande fall, 28 §.

4 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas av en upphandlande enhet som bedriver busstransportverksamhet som avses i 1 § första stycket 3 om även andra företag får bedriva sådan verksamhet inom samma geografiska område på samma villkor.

Bestämmelserna skall inte heller tillämpas av en enhet som tillhandahåller tjänster som avses i 1 § första stycket 4, om upphandlingen uteslutande syftar till att göra det möjligt för enheten att tillhandahålla en eller flera telekommunikationstjänster och även andra företag har rätt att inom samma geografiska område tillhandahålla samma tjänster på i stort sett samma villkor.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte heller tillämpas vid upphandlingar av varor eller byggentreprenader som görs för återförsäljning eller uthyrning om även andra företag har rätt att återförsälja eller hyra ut på samma villkor som den upphandlande enheten.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte heller tillämpas vid upphandlingar som görs för återförsäljning eller uthyrning om även andra företag har rätt att återförsälja eller hyra ut på samma villkor som den upphandlande enheten.

6 §

Om en upphandling av varor eller byggentreprenader innefattar tjänster som är nödvändiga för leveransen av varorna eller byggentreprenaderna skall dessa tjänster anses ingå i varu- eller byggentreprenadupphandlingen.

En upphandling som innefattar andra tjänster än sådana nödvändiga tjänster som avses i första stycket skall i sin helhet anses som en varuupphandling om varornas värde, inklusive värdet av tjänster som avses

i första stycket, är större än värdet av andra tjänster som omfattas av upphandlingen.

En programvara för tjänster skall anses som en vara om den upphandlas av en enhet som bedriver verksamhet som avses i 1 § första stycket 4 och programvaran skall användas i verksamheten.

Tröskelvärden m.m.

8 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid sådan upphandling, vars värde exklusive mervärdesskatt uppgår till minst

- | | |
|--|---|
| 1. 400 000 ecu och gäller varor för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 1-3, | 1. 400 000 ecu och gäller varor eller tjänster för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 1-3, |
| 2. 600 000 ecu och gäller varor för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 4, | 2. 600 000 ecu och gäller varor eller tjänster för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 4, |
| 3. 5 000 000 ecu och gäller byggtreprenad. | |

För det fall att upphandling av tjänster görs genom en formgivningstävling som avses i 5 kap. 28 § skall 5 kap. 29 § tillämpas på en sådan tävling under förutsättning att tävlingen ingår i en upphandling av tjänster vars värde minst uppgår till något av de värden som nämns i första stycket 1 eller 2 och görs för verksamheter som avses där och dessutom på alla tävlingar vars sammanlagda prissumma uppgår till minst nämnda belopp.

Annonsering m.m.

14 §

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om varuupphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. I fråga om byggtreprenadupphandling skall enheten genom förhandsannonsering informera om upphandlingar som över-

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om varu- och tjänsteupphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde eller tjänstekategori enligt avdelning A i bilaga till denna lag. I fråga om byggtreprenadupphandling skall

stiger tröskelvärdet enligt 8 § 3 som enheten planerat och ange deras huvudsakliga art och omfattning. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

enheten genom förhandsannonsering informera om upphandlingar som överstiger tröskelvärdet enligt 8 § 3 som enheten planerat och ange deras huvudsakliga art och omfattning. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

Inbjudan att lämna anbud får ske genom att ett meddelande på förhand annonseras enligt reglerna i 1 kap. 8-10 §§. I meddelandet skall anges dels att upphandling kommer att ske genom selektivt eller förhandlat förfarande utan ytterligare annonsering, dels att intresserade deltagare skriftligen skall anmäla sitt intresse. Innan den upphandlande enheten därefter påbörjar upphandlingen skall de som anmält intresse uppmanas att skriftligen bekräfta detta utifrån mer detaljerade upplysningar om upphandlingen.

Inbjudan att lämna anbud får ske genom att den upphandlande enheten i en annons tillkännager att den enligt 23 § upprättat och tillämpar ett särskilt system för urval av deltagare.

Val av upphandlingsförfarande

16 §

En upphandlande enhet skall använda något av de upphandlingsförfaranden som nämns i 1 kap. 5 § med föregående annonsering.

En upphandlande enhet får avstå från annonsering om

1. det vid en annonserad upphandling inte lämnats några anbud, under förutsättning att de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna kontraktsvillkoren inte väsentligt ändrats,

2. det som upphandlas avser forskning, utveckling eller experiment, under förutsättning att framställningen av varorna eller utförandet av byggtreprenaden inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. *varorna eller byggtreprenaden* av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillhandahållas av endast en viss leverantör,

3. *det som upphandlas* av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillhandahållas av endast en viss leverantör,

4. det är nödvändigt att genomföra upphandlingen, men synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller kan hänföras till den upphandlande enheten, gör det omöjligt att hålla tidsfristerna vid öppen eller selektiv upphandling,

5. det är fråga om varuupphandlingskontrakt som gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser, och ett byte av leverantör skulle medföra anskaffning av varor som skulle vara tekniskt

oförenliga med de först anskaffade eller leda till oskäligen tekniska svårigheter avseende drift och underhåll.

6. det är fråga om byggtrenad som gäller tilläggsarbeten av den ursprungliga leverantören och som inte omfattas av det först avsedda projektet eller av en föregående upphandling, men som på grund av oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för arbetets utförande, under förutsättning att tilläggsarbetena inte utan tekniska eller ekonomiska olägenheter kan skiljas från det ursprungliga upphandlingskontraktet, eller att tilläggsarbetena är nödvändiga för att byggtrenaden skall kunna slutföras.

7. upphandlingen vid byggtrenad gäller nya arbeten som består enbart av en upprepning av arbeten ingående i ett projekt som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling och arbetena tilldelas samma leverantör som tidigare fått upphandlingskontraktet, om dessa nya arbeten beställs inom tre år efter det att det ursprungliga kontraktet slöts och värdet av de nya arbetena ingått i tröskelvärdeberäkningen och annonserats i samband med det ursprungliga projektet.

8. det gäller upphandling av varor som noteras och omsätts på en råvarumarknad,

9. det gäller avrop mot ett gällande ramavtal,

10. det erbjudit sig en möjlighet att göra särskilt förmånliga inköp av varor antingen genom att utnyttja tillfälliga erbjudanden att köpa till pris väsentligt under marknadsvärdet eller genom att köpa i samband med att en leverantör upphört med sin verksamhet eller trätt i likvidation eller försatts i konkurs eller varit föremål för liknande rättsligt förfarande.

11. det är fråga om upphandling

6. det är fråga om byggtrenad eller tjänster och som gäller tilläggsarbeten eller tilläggstjänster av den ursprungliga leverantören och som inte omfattas av det först avsedda projektet eller av en föregående upphandling, men som på grund av oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för arbetets utförande, under förutsättning att tilläggsarbetena eller tilläggstjänsterna inte utan tekniska eller ekonomiska olägenheter kan skiljas från det ursprungliga upphandlingskontraktet, eller att tilläggsarbetena är nödvändiga för att byggtrenaden skall kunna slutföras, eller tilläggstjänsterna är nödvändiga för att de ursprungliga tjänsterna skall kunna slutföras.

7. upphandlingen vid byggtrenad eller tjänster gäller nya arbeten eller tjänster som består enbart av en upprepning av arbeten eller tjänster ingående i ett projekt som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling och arbetena eller tjänsterna tilldelas samma leverantör som tidigare fått upphandlingskontraktet, om dessa nya arbeten eller tjänster beställs inom tre år efter det att det ursprungliga kontraktet slöts och värdet av de nya arbetena eller tjänsterna ingått i tröskelvärdeberäkningen och annonserats i samband med det ursprungliga projektet.

som enligt tävlingsreglerna ansluter till en formgivningstävling och skall tilldelas vinnaren av tävlingen.

Om den tävling som avses i andra stycket 11 avslutats med att juryn bedömt att fler utföranden kan komma i fråga skall förhandlingen avse samtliga bidrag.

Alternativa utföranden

26 § Om det i annonsen om upphandling angetts att det anbud kommer att antas som är det ekonomiskt mest fördelaktiga med hänsyn till samtliga omständigheter, får en upphandlande enhet även pröva anbud som innehåller ett alternativt utförande. En förutsättning är att enheten i annonsen upplyst om att den kommer att pröva anbud som innehåller alternativa utföranden och om de minimikrav som alternativa utföranden måste uppfylla.

Ett alternativt utförande får inte förkastas endast av det skälet att det är utformat enligt europeiska tekniska specifikationer eller enligt svensk standard som i huvudsak ansluter till europeiskt godtagan teknisk specifikation.

Särskild skyldighet för upphandlande enheter

27 § En upphandlande enhet skall för varje upphandling bevara följande uppgifter, nämligen om

1. skälen för de krav som ställts på leverantörerna och för urvalet av dem,

2. grunden för prövning av anbud,

3. skälen för avstående av annonsering enligt 16 § andra stycket genom hänvisning till någon av punkterna i det stycket,

4. skälen för tillämpning av 1 kap. 13 §, och

*5. tillämpat undantag som avses
i 4 kap. 5 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

2 Förslag till lag om Nämndens för offentlig upphandling tillsynsbefogenhet

Prop. 1993/94:227

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid fullgörandet av sin tillsyn över den offentliga upphandlingen får Nämnden för offentlig upphandling inhämta alla nödvändiga upplysningar hos sådana upphandlande enheter som avses i 1 kap. 5 § lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

Upplysningarna enligt första stycket skall i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller av annat skäl är lämpligare får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande enheten.

2 § En upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar nämnden begär för det ändamål som avses i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Promemorian 1994-02-15 om ändringar i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling på grund av ändrade upphandlingsdirektiv, m.m.
(Finansdepartementet, dnr 679/94)

Kommerskollegium, Nämnden för offentlig upphandling, Patent- och registreringsverket, Konkurrensverket, Stockholms läns landsting, Hudiksvalls kommun, Landstingsförbundet, Svenska Kommunförbundet, Sveriges Industriförbund, Statistiska Centralbyrån.

Därutöver har yttranden inkommit från Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO) och Sydkraft AB.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling¹

dels att 1 kap. 11 och 23 §§, 2 kap. 6, 8, 9 och 13 §§, 4 kap. 1, 4, 6, 8, 14 och 16 §§, 6 kap. 9 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det lagen skall införas sju nya paragrafer, 1 kap. 26 §, 2 kap. 7a och 11a §§, 4 kap. 26 och 27 §§ samt 7 kap. 13 och 14 §§, av följande lydelse,

dels att fyra nya underrubriker skall införas närmast före 1 kap. 26 §, 4 kap. 26 §, 4 kap. 27 § och 7 kap. 13 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

11 §

En enhet som avslutat en upphandling enligt bestämmelserna i 2, 3 eller 5 kap. skall inom 48 dagar därefter sända en annons till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer hur upphandlingen har avslutats. Annonsen får inte innehålla uppgifter vars publicering skulle strida mot något allmänt intresse eller motverka befogade affärs- eller konkurrensintressen.

Enheten skall också upprätta en rapport om den avslutade upphandlingen. Rapporten skall lämnas till EFTA:s övervakningsmyndighet på dess begäran. Rapporten skall innehålla uppgifter om

1. enhetens namn och adress och värdet av upphandlingen,

2. anbudsgivare eller anbudsökande som deltagit vid anbudsprövningen och anledningen till urvalet av anbudssökande,

3. anbudsgivare eller anbudsökande som inte vunnit framgång och anledningen till det,

4. vilken leverantör som fick upphandlingen och, i förekommande fall, hur stor del denne avser att lägga ut på någon annan, och

5. för förhandlad upphandling,
anledningen till valet av det för-
farandet.

23 §

Föreligger det fallet att en upphandlande enhet skall anta det anbud som har lägst anbudspris, får enheten förkasta anbud som den anser vara orimligt lågt, dock först sedan enheten begärt förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar. Förklaringen skall begäras skriftligt.

Om enheten valt ett dyrare anbud skall den vid varuupphandling ange skälen för sitt beslut i en rapport till EFTA:s rådgivande kommitté för offentlig upphandling. Om det är fråga om upphandling enligt 3 eller 4 kap. skall enheten dessutom avge en rapport till EFTA:s övervakningsmyndighet om vilka anbud som förkastats.

En upphandlande enhet får förkasta anbud som den anser vara orimligt lågt, dock först sedan enheten begärt förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

Om enheten förkastat ett anbud av det skälet att det bedömts orimligt lågt, skall enheten avge en rapport om beslutet till EFTA:s övervakningsmyndighet eller, i fråga om upphandling enligt 4 kap., ange beslutet i meddelandet om avslutad upphandling enligt 4 kap. 15 §.

*Uppgiftslämnande för
statistikändamål*

*26 § Bestämmelser om lämnande
av uppgifter för statistikändamål
finns i lagen (1992:889) om den
officiella statistiken.*

2 kap. Varuupphandling

6 §

En upphandlande enhet som omfattas av GATT-överenskommelsen om statlig upphandling skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om sina upphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om sina upphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

7 a § En upphandlande enhet skall inom 15 dagar från det att begäran kommit in lämna upplysningar till varje anbudssökande eller anbudsgivare som så begär om varför hans ansökan eller anbud förkastats. Den vars anbud förkastats skall på begäran få veta vem som fick upphandlingen. Om enheten beslutat att inte avsluta en annonserad upphandling eller att göra om upphandlingen skall enheten på begäran lämna upplysningar till anbudsgivare eller anbudssökande om skälen för sitt beslut. Enheten skall underrätta Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer om sitt beslut.

8 §

Öppen upphandling skall användas om inte något annat upphandlingsförfarande får tillämpas enligt 9 eller 10 §.

Öppen *eller selektiv* upphandling skall användas om inte något annat upphandlingsförfarande får tillämpas enligt 9 eller 10 §.

9 §

Selektiv upphandling får användas om kostnaderna för övriga förfaranden inte står i skälig proportion till värdet av upphandlingskontraktet eller om det är motiverat med hänsyn till varans karaktär eller om det finns andra särskilda skäl.

Om en upphandlande enhet väljer att använda selektiv upphandling får den i annonsen ange hur många leverantörer den avser att inbjuda att lämna anbud. Antalet leverantörer skall avvägas med hänsyn till varans karaktär, men måste uppgå till minst fem.

11 a § Om en upphandlande enhet väljer förhandlad upphandling utan föregående annonsering skall antalet anbudsgivare i förhandlingen inte vara mindre än tre, förutsatt att det finns ett tillräckligt antal lämpliga anbudsgivare.

*Tidsfrister***13 §**

Vid öppen upphandling skall tiden för mottagande av anbud vara minst 52 dagar från den dag då annonsen om upphandling avsändes.

En upphandlande enhet skall lämna ut förfrågningsunderlaget till en leverantör inom *fyra arbetsdagar* från det att underlaget har begärts. Ytterligare information skall lämnas senast sex dagar före anbudstidens utgång, om så har begärts i rimlig tid.

En upphandlande enhet skall lämna ut förfrågningsunderlaget till en leverantör inom *sex dagar* från det att underlaget har begärts. Ytterligare information skall lämnas senast sex dagar före anbudstidens utgång, om så har begärts i rimlig tid.

4 kap. Upphandling inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationsområdena

Tillämpningsområde

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid upphandling av *varor och byggentreprenader* som görs av en upphandlande enhet för sådan av enheten bedriven verksamhet som består av

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid upphandling som görs av en upphandlande enhet för sådan av enheten bedriven verksamhet som består av

1. drift eller tillhandahållande av fasta nät i syfte att betjäna allmänheten i fråga om transporter, distribution eller försörjning med dricksvatten, elektricitet, gas eller värme eller av leverans av sådana nyttigheter till fasta nät,

2. utnyttjande av mark- eller vattenområden för prospektering eller utvinning av olja, gas, kol eller andra fasta bränslen eller för tillhandahållande av terminaler, flygplatser eller hamnanläggningar,

3. drift av nät i syfte att betjäna allmänheten i fråga om transporter med järnväg, spårväg, tunnelbana, buss, trådbuss eller linbana,

4. drift eller tillhandahållande av ett allmänt telekommunikationsnät eller tillhandahållande av en eller flera allmänna telekommunikationstjänster.

Vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel innefattar termen "upphandlande enhet" alla företag över vilka staten, kommun, landsting eller kyrklig kommun direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande och företag som bedriver verksamhet enligt första stycket med särskilt tillstånd från en myndighet.

Vid upphandling av tjänster för verksamheter som avses i första stycket skall följande bestämmelser i 5 kap. tillämpas: 1 och 2 §§, 3 § andra stycket, 5 § första meningen, 6, 7, 9 och 10 §§ och, i förekommande fall, 28 §.

4 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas av en upphandlande enhet som bedriver busstransportverksamhet som avses i 1 § första stycket 3 om även andra företag får bedriva sådan verksamhet inom samma geografiska område på samma villkor.

Bestämmelserna skall inte heller tillämpas av en enhet som tillhandahåller tjänster som avses i 1 § första stycket 4, om upphandlingen uteslutande syftar till att göra det möjligt för enheten att tillhandahålla en eller flera telekommunikationstjänster och även andra företag har rätt att inom samma geografiska område tillhandahålla samma tjänster på i stort sett samma villkor.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte heller tillämpas vid upphandlingar av varor eller byggentreprenader som görs för återförsäljning eller uthyrning om även andra företag har rätt att återförsälja eller hyra ut på samma villkor som den upphandlande enheten.

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte heller tillämpas vid upphandlingar som görs för återförsäljning eller uthyrning om även andra företag har rätt att återförsälja eller hyra ut på samma villkor som den upphandlande enheten.

6 §

Om en upphandling av varor eller byggentreprenader innefattar tjänster som är nödvändiga för leveransen av varorna eller byggentreprenaderna skall dessa tjänster anses ingå i varu- eller byggentreprenadupphandlingen.

En upphandling som innefattar andra tjänster än sådana nödvändiga tjänster som avses i första stycket skall i sin helhet anses som en varuupphandling om varornas värde, inklusive värdet av tjänster som avses i första stycket, är större än värdet av andra tjänster som omfattas av upphandlingen.

En programvara för tjänster skall anses som en vara om den upphandlas av en enhet som bedriver verksamhet som avses i 1 § första stycket 4 och programvaran skall användas i verksamheten.

Tröskelvärden m.m.

8 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas vid sådan upphandling, vars värde exklusive mervärdesskatt uppgår till minst

1. 400 000 ecu och gäller varor för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 1-3,

1. 400 000 ecu och gäller varor eller tjänster för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 1-3,

2. 600 000 ecu och gäller varor för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 4,
3. 5 000 000 ecu och gäller byggentreprenad.

2. 600 000 ecu och gäller varor eller tjänster för verksamhet som omfattas av 1 § första stycket 4,

Om en upphandling av tjänster görs genom en formgivningstävling som avses i 5 kap. 28 §, skall 5 kap. 29 § tillämpas på tävlingen under förutsättning att den dels ingår i en upphandling av tjänster vars värde uppgår till minst något av de värden som nämns i första stycket 1 eller 2, dels görs för verksamhet som avses där. Bestämmelserna i 5 kap. 29 § skall också tillämpas på alla tävlingar vars sammanlagda prissumma uppgår till minst nämnda belopp.

Annonsering m.m.

14 §

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om varuupphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde. I fråga om byggentreprenadupphandling skall enheten genom förhandsannonsering informera om upphandlingar som överstiger tröskelvärdet enligt 8 § 3 som enheten planerat och ange deras huvudsakliga art och omfattning. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

En upphandlande enhet skall för varje budgetår genom förhandsannonsering informera om varu- och tjänsteupphandlingar över 750 000 ecu som enheten planerat för varje varuområde eller tjänstekategori enligt avdelning A i bilaga till denna lag. I fråga om byggentreprenadupphandling skall enheten genom förhandsannonsering informera om upphandlingar som överstiger tröskelvärdet enligt 8 § 3 som enheten planerat och ange deras huvudsakliga art och omfattning. Om förhandsannonsering gäller 1 kap. 8-10 §§.

Inbjudan att lämna anbud får ske genom att ett meddelande på förhand annonseras enligt reglerna i 1 kap. 8-10 §§. I meddelandet skall anges dels att upphandling kommer att ske genom selektivt eller förhandlat förfarande utan ytterligare annonsering, dels att intresserade deltagare skriftligen skall anmäla sitt intresse. Innan den upphandlande enheten därefter påbörjar upphandlingen skall de som anmält intresse uppmanas att skriftligen bekräfta detta utifrån mer detaljerade upplysningar om upphandlingen.

Inbjudan att lämna anbud får ske genom att den upphandlande enheten i en annons tillkännager att den enligt 23 § upprättat och tillämpar ett särskilt system för urval av deltagare.

*Val av upphandlingsförfarande***16 §**

En upphandlande enhet skall använda något av de upphandlingsförfaranden som nämns i 1 kap. 5 § med föregående annonsering.

En upphandlande enhet får avstå från annonsering om

1. det vid en annonserad upphandling inte lämnats några anbud, under förutsättning att de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna kontraktsvillkoren inte väsentligt ändrats,

2. det som upphandlas avser forskning, utveckling eller experiment, under förutsättning att framställningen av varorna eller utförandet av byggentreprenaden inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. *varorna eller byggentreprenaden* av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillhandahållas av endast en viss leverantör,

3. *det som upphandlas* av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillhandahållas av endast en viss leverantör,

4. det är nödvändigt att genomföra upphandlingen, men synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller kan hänföras till den upphandlande enheten, gör det omöjligt att hålla tidsfristerna vid öppen eller selektiv upphandling,

5. det är fråga om varuupphandlingskontrakt som gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser, och ett byte av leverantör skulle medföra anskaffning av varor som skulle vara tekniskt oförenliga med de först anskaffade eller leda till oskäliga tekniska svårigheter avseende drift och underhåll,

6. det är fråga om byggentreprenad som gäller tilläggsarbeten av den ursprungliga leverantören och som inte omfattas av det först avsedda projektet eller av en föregående upphandling, men som på grund av oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för arbetets utförande, under förutsättning att tilläggsarbetena inte utan tekniska eller ekonomiska olägenheter kan skiljas från det ursprungliga upphandlingskontraktet, eller att tilläggsarbetena är nödvändiga för att byggentreprenaden skall kunna slutföras,

6. det är fråga om byggentreprenad *eller tjänster* som gäller tilläggsarbeten *eller tilläggstjänster* av den ursprungliga leverantören och som inte omfattas av det först avsedda projektet eller av en föregående upphandling, men som på grund av oförutsedda omständigheter blivit nödvändiga för arbetets utförande, under förutsättning att tilläggsarbetena *eller tilläggstjänsterna* inte utan tekniska eller ekonomiska olägenheter kan skiljas från det ursprungliga upphandlingskontraktet, eller att tilläggsarbetena är nödvändiga för att byggentreprenaden skall kunna slutföras, *eller att tilläggstjänsterna*

7. upphandlingen vid byggtentreprenad gäller nya arbeten som består enbart av en upprepning av arbeten ingående i ett projekt som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling och arbetena tilldelas samma leverantör som tidigare fått upphandlingskontraktet, om dessa nya arbeten beställs inom tre år efter det att det ursprungliga kontraktet slöts och värdet av de nya arbetena ingått i tröskelvärdeberäkningen och annonserats i samband med det ursprungliga projektet,

är nödvändiga för att de ursprungliga tjänsterna skall kunna slutföras,

7. upphandlingen vid byggtentreprenad eller tjänster gäller nya arbeten eller tjänster som består enbart av en upprepning av arbeten eller tjänster ingående i ett projekt som tidigare varit föremål för öppen eller selektiv upphandling och arbetena eller tjänsterna tilldelas samma leverantör som tidigare fått upphandlingskontraktet, om dessa nya arbeten eller tjänster beställs inom tre år efter det att det ursprungliga kontraktet slöts och värdet av de nya arbetena eller tjänsterna ingått i tröskelvärdeberäkningen och annonserats i samband med det ursprungliga projektet,

8. det gäller upphandling av varor som noteras och omsätts på en råvarumarknad,

9. det gäller avrop mot ett gällande ramavtal,

10. det erbjudit sig en möjlighet att göra särskilt förmånliga inköp av varor antingen genom att utnyttja tillfälliga erbjudanden att köpa till pris väsentligt under marknadsvärdet eller genom att köpa i samband med att en leverantör upphört med sin verksamhet eller trätt i likvidation eller försatts i konkurs eller varit föremål för liknande rättsligt förfarande,

11. det är fråga om upphandling som enligt tävlingsregler ansluter till en formgivningstävling och skall tilldelas vinnaren av tävlingen.

Om den tävling som avses i andra stycket 11 avslutats med att juryn bedömt att fler utföranden kan komma i fråga skall förhandlingen avse samtliga bidrag.

Alternativa utföranden

26 § Om det i annonsen om upphandling angetts att det anbud kommer att antas som är ekonomiskt mest fördelaktiga med hänsyn till samtliga omständigheter, får en upphandlande enhet även pröva anbud som innehåller ett alternativt utförande. En

förutsättning är att enheten i annonsen upplyst om att den kommer att pröva anbud som innehåller alternativa utföranden och om de minimikrav som alternativa utföranden måste uppfylla.

Ett alternativt utförande får inte förkastas endast av det skälet att det är utformat enligt europeiska tekniska specifikationer eller enligt svensk standard som i huvudsak ansluter till europeiskt godtaggen teknisk specifikation.

Bevarande av uppgifter

27 § En upphandlande enhet skall för varje upphandling bevara uppgifter om

1. skälen för de krav som enheten ställt på leverantörerna och för urvalet av dessa,

2. grunden för anbudsprövningen,

3. skälen för avstående av annonsering enligt 16 § andra stycket genom hänvisning till någon av punkterna i det stycket,

4. skälen för tillämpning av 1 kap. 13 §,

5. tillämpat undantag som avses i 4 kap. 5 §.

Uppgifterna skall bevaras i fyra år.

6 kap. Upphandling som understiger de tröskelvärden som anges i 2-5 kap., m.m.

Krav som får ställas på leverantören

9 §

En leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling om han

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. är dömd för brott avseende yrkesutövningen enligt lagakraftvunnen dom,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende svenska skatter eller socialavgifter.

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket.

Innan ett skriftligt anbud antas skall den upphandlande enheten, om det inte är onödigt, kontrollera om leverantören är

1. registrerad i aktiebolags-, handels- eller föreningsregistret,

2. registrerad för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter, och

3. fri från skulder för svenska skatter och socialavgifter.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och *andra* styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och *tredje* styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

Upphandling som rör rikets säkerhet m.m.

17 §

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får *en upphandlande enhet* göra sådana undantag från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga av hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får *regeringen* göra sådana undantag från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till

försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Regeringen får överlåta till en upphandlande enhet att själv besluta om sådana undantag som avses i första stycket.

7 kap. Överprövning, skadestånd, m.m.

Inhämtande av upplysningar

13 § *Nämnden för offentlig upphandling utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag.*

Vid sin tillsyn får nämnden inhämta alla nödvändiga upplysningar från upphandlande enheter.

Upplysningarna skall i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande enheten.

14 § En upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar Nämnden för offentlig upphandling begär för sin tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-03-22

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold.

Enligt en lagrådsremiss den 17 mars 1994 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Eskil Nord.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

1 kap. 23 §

Lagrådet föreslår att paragrafens andra stycke får följande lydelse.

"Om enheten förkastat ett anbud av det skälet att anbudet bedömts vara orimligt lågt, skall enheten avge en rapport om sitt beslut till EFTA:s övervakningsmyndighet eller, om anbudet avgetts vid upphandling enligt 4 kap., lämna upplysningar om beslutet i meddelande om avslutad upphandling enligt 4 kap. 15 §."

1 kap. 26 §

Lagrådet föreslår följande lydelse.

"Att näringsidkare, kommuner och andra kan åläggas skyldighet att för statistikändamål lämna uppgifter beträffande offentlig upphandling följer av lagen (1992:889) om den officiella statistiken."

4 kap. 1 §

Innebörden av det föreslagna tredje stycket torde bli klarare om bestämmelsen flyttas till 5 kap. 1 §. Tredje stycket 4 kap. 1 § kan då inskränkas till en hänvisning om att för upphandling av tjänster gäller utöver detta kapitel de bestämmelser till vilka hänvisas i 5 kap. 1 §.

5 kap. 1 §

Med hänvisning till vad som sagts vid 4 kap. 1 § föreslår Lagrådet att första stycket får följande lydelse:

"Detta kapitel gäller upphandling av tjänster av det slag som anges i avdelning A i bilaga till denna lag om de inte omfattas av bestämmelserna i 2 och 3 kap. I fråga om upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och som görs för verksamheter som avses i 4 kap. 1 § första stycket tillämpas dock endast andra stycket denna paragraf samt 2 §, 3 § andra stycket, 5 § första meningen, 6, 7, 9, och 10 §§ detta kapitel."

7 kap. 13 och 14 §§

Nämnden för offentlig upphandling har enligt den nuvarande lydelsen av lagen de uppgifter som anges i 7 kap. 9 och 10 §§. Enligt förslaget till 7 kap. 13 § skall nämnden ha tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt lagen. Denna huvuduppgift för nämnden bör behandlas före de särskilda funktioner som nu regleras i 9 och 10 §§.

Lagrådet föreslår att remissförslagets 13 och 14 §§, under rubriken Tillsyn, betecknas 9 och 10 §§ samt att de nuvarande 9-12 §§ får beteckningen 11-14 §§ och att de tillhörande rubrikerna flyttas på motsvarande sätt. Första stycket i 9 § enligt Lagrådets förslag bör lyda "En särskild nämnd, Nämnden för offentlig upphandling, utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag."

Bilagan till lagen

Överskriften föreslås bli "Förteckning av tjänster."

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden
B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson,
Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Hellsvik, Wibble, Björck,
Davidson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg

Föredragande: statsrådet Wibble

Regeringen beslutar proposition 1993/94:227 Frågor om offentlig upp-
handling.